

Мельничук Ірина Олександрівна,

викладач

*кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

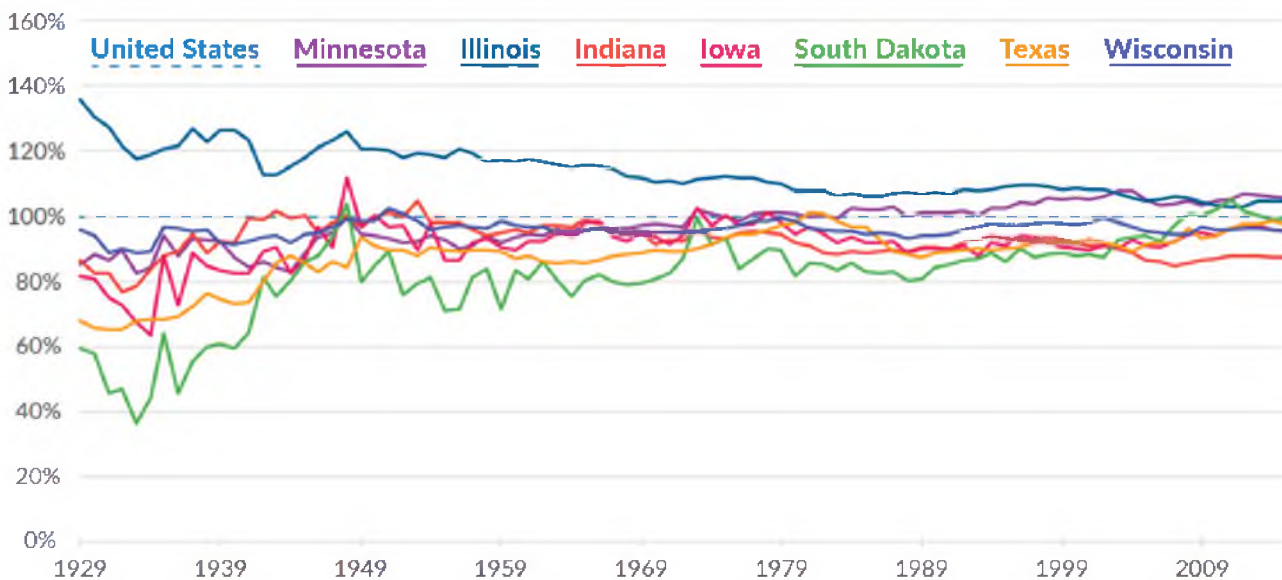
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів свідчить про посилення тенденції до децентралізації бюджетної системи. Місцеві бюджети є фінансовим планом формування та використання бюджетних ресурсів місцевими органами влади з метою забезпечення основних функцій, що є об'єктивною необхідністю досягнення сталого соціально-економічного розвитку країни. Місцеві бюджети ратифікуються місцевими органами управління та є невід'ємною частиною державного бюджету кожної країни.

Актуальність дослідження та його наукова значимість зумовлена тим, що неефективність діючої системи формування та використання бюджету спричинює ряд економічних проблем, що, в свою чергу, відображаються на життєвому рівні населення. Особливу увагу необхідно звернути на питання функціонування податкової системи. У контексті вищезазначеного необхідним є вивчення світових тенденцій розвитку бюджетної системи. Вважаємо за доцільне проаналізувати та порівняти диверсифіковані економічні показники, такі як дохід на одну особу населення й податкове навантаження штату Міннесота з іншими штатами США.

Міннесота – штат на нівночі Середнього Заходу США. Податковий кодекс країни – це багатогранна система з багатьма рухомими частинами, і Міннесота не є винятком. Вона відома своїм соціальним та політичним різноманіттям, значною громадською активністю та вважається одним із найосвіченіших штатів Америки.

Проаналізуємо особистий дохід на одну особу населення (1929–2015 рр.) як ключовий показник економічного добробуту країни (рис. 1). За даними рисунку видно, що протягом багатьох років дохід на одну особу населення в Міннесоті був нижчим, ніж у середньому в США. У 1929 році особистий дохід на одну особу населення в штаті Міннесота становив 85% від середнього по країні і був нижче показників Іллінойсу, Вісконсіна та Індіани. Проте починаючи з 1970-х років, дохід Міннесоти демонстрував позитивну тенденцію до зростання. Сучасний стан розвитку Міннесоти демонструє зростання доходів на одну особу населення до 106% від середнього показника в національній валюті, що перевищує прибуток окремих штатів США.

Рис. 1. Особистий дохід на одну особу населення Міннесоти та ряду інших штатів США щодо середнього рівня по країні (1929–2015 рр.), %

Джерело: *Minnesota Illustrated: A Visual Guide to Taxes & The Economy*

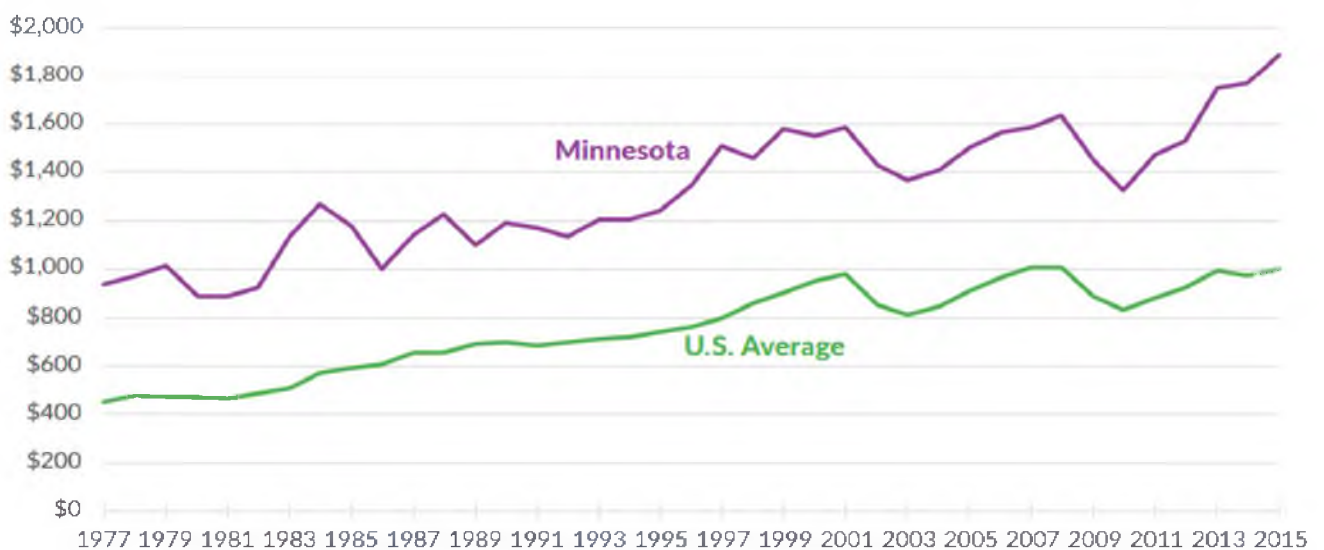
Наступним ключовим показником розвитку бюджету країни є податкові надходження, що складають основу наповнення державного та місцевих бюджетів. Податковій системі штату Міннесота притаманні ознаки уніфікації та диверсифікації. Державні та місцеві органи влади Міннесоти покладаються на різноманітні податки для фінансування операцій, а саме, прибутковий податок, податок на майно, акциз, податок на нерухомість та інші. Міннесота отримує трансферти платежі від Федерального уряду. Проте порівняно з іншими штатами США загальна величина надходжень є низькою. В цілому мешканці штату Міннесота стикаються з високим державним і місцевим рівнем податкового навантаження.

Вище було зазначено, що система оподаткування в Сполучених Штатах Америки є доволі складною. Така ситуація зумовлена тим, що США є федеративною республікою, що передбачає чітке розмежування федеративного уряду та урядів штатів. У центрі системи федеральних податків знаходиться індивідуальний прибутковий податок (Personal income tax). Аналогом цього податку в Україні є податок на доходи фізичних осіб. Платники індивідуального податку діляться на чотири категорії: самотні фізичні особи; подружні пари, які сплачують податки спільно; члени сімей, які виплачують податок самотійно; глави домогосподарств. Поріг доходу для застосування максимальної ставки для всіх категорій платників єдиний, а для мінімальної ставки різний. У найбільш непривілейованому становищі знаходяться неодружені, що, можливо, є ознакою певної демографічної політики, здійснюваної через фіскальні заходи [2].

Важливим моментом для розуміння податкової системи США є розмежування федеративного індивідуального прибуткового податку та

індивідуального прибуткового податку штатів. Уся система оподаткування в США є прогресивною, при цьому застосовується складна прогресія. Це означає, що оподатковуваний дохід платника поділяється на податкові розряди. Кожен такий розряд існує самостійно та обкладається окремо за своєю ставкою, яка не залежить від загального розміру оподатковуваного доходу. Встановлення такої ставки пояснюється тим, що особи, які мають більший дохід, мають також і більшу можливість сплачувати податки без значних жертв. Тобто ті кошти, які вони могли б витратити на новий будинок, машину тощо, вони віддадуть державі у вигляді сплати податку. Особи з меншим доходом повинні будуть жертвувати більш необхідними для життя речами [3].

Персональні прибуткові податки штатів не регулюються законами, що застосовуються до федеративних податків. Податки штатів збираються урядом кожного штату окремо, тобто немає однієї системи, яка охоплювала б податки для всіх 50 штатів. Через це податки штатів будуть відрізнятися залежно від того, де платник живе, працює, купує, інвестує тощо [3]. Ураховуючи вищезазначене, проаналізуємо рівень надходжень прибуткового податку штату Міннесота та США (рис. 2).

Рис. 2. Сукупний прибутковий податок, штат Міннесота та США (1977–2015 рр., дол. США в цінах 2015 р.)

Джерело: *Minnesota Illustrated: A Visual Guide to Taxes & The Economy*

За даними рис. 2 видно, що з 1977 р. величина прибуткового податку на одну особу населення в Міннесоті подвоїлася до 1 889 доларів США з урахуванням інфляції. Спостерігається стійка тенденція до зростання надходжень такого податку до бюджету.

У контексті вищезазначеного можна зробити висновок, що спостерігається стійка позитивна тенденція до покращення соціально-економічних індикаторів розвитку США, зокрема штату Міннесота. Тому особливо необхідним є подальше поглиблене дослідження проблем формування державного та

місцевих бюджетів економічно розвинених країн світу з метою імплементації в Україні ключових ідей сталого розвитку бюджетної системи.

Список використаних джерел

1. Minnesota Illustrated: A Visual Guide to Taxes & The Economy [Electronic resource]. – Access mode : <https://taxfoundation.org/minnesota-illustrated-a-visual-guide-to-taxes-the-economy/>- Назва з екрана

2. Податкова система Сполучених Штатів Америки / Асоціація платників податків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnyu_dosvid/USA.html- Назва з екрана

3. Гречана В. Податки на американський лад. Загальні засади оподаткування в США індивідуальним прибутковим податком / Всеукраїнське щотижневє професійне юридичне видання «Юридична газета» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovapraktika/podatki-na-amerikanskiy-lad.html>- Назва з екрана

*Микитенко Альона Михайлівна,
магістрант,*

*спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник:*

*Мельничук Ірина Олександрівна,
викладач*

*кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сучасний стан справ у сфері банківського кредитування свідчить про наявність ряду проблем, що є наслідком фінансово-економічної та політичної кризи в Україні. Ураховуючи те, що кредити виконують найважливішу роль у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці, питання вивчення проблемних аспектів банківського кредитування набуває особливої актуальності у сучасних умовах.

Кризові явища в економічній системі практично підірвали фінансову стійкість більшості вітчизняних підприємств, унаслідок чого різко скоротилася кількість надійних фірм-позичальників, водночас кредитні операції залишаються головним видом активних операцій комерційних банків, де зосереджена переважна більшість залучених банками ресурсів [5, с. 235]. У цілому банківське кредитування ґрунтується на таких принципах: принцип строковості (повернення кредиту у визначений термін); принцип повернення